

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการเรียไร
ตามพระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร พุทธศักราช 2487
Legal Problems Relating to the Control of Solicitations Act B.E. 2487

จิตาภา อธิกิจอังกูร¹

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ
87 ถนนพหลโยธิน ซอย 8 สายลม แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400, ประเทศไทย
อีเมลติดต่อ: j.atikitangul@gmail.com

Jidapha Atikitangul²

Office of The National Broadcasting and Telecommunications Commission
87 Phaholyothin, Soi 8 Sailom, Samsen Nai, Phayathai, Bangkok 10400, Thailand
Email: j.atikitangul@gmail.com

Received: July 30, 2021 Revised: October 22, 2021 Accepted: October 29, 2021

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิด หลักการ และทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียไรและการควบคุมการเรียไร ตลอดจนกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ รวมไปถึงศึกษาปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการควบคุมและตรวจสอบการเรียไรเพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขที่เกี่ยวข้อง

จากผลการศึกษาพบว่า พระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร พุทธศักราช 2487 ไม่ได้บัญญัติชัดเจนถึงนิยามของการเรียไร ประเภทของการเรียไร และหลักเกณฑ์ในการขออนุญาต รวมถึงมาตรการตรวจสอบหลังจากได้รับอนุญาตแล้ว ทำให้มีการหลอกลวง ช่มชู้ หรือใช้ทรัพย์สินที่ได้มาจากการเรียไรนอกวัตถุประสงค์ จึงควรให้มีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายฉบับดังกล่าว เพื่อให้คำนิยามของคำว่า การเรียไรและหลักเกณฑ์ในการอนุญาตชัดเจนขึ้นว่าการกระทำใดที่ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายนี้ การรวบรวมทรัพย์สินมีข้อควรปฏิบัติหรือข้อห้ามอย่างไร รวมทั้งกำหนดหลักการตรวจสอบการเรียไรภายหลังได้รับอนุญาตและโทษที่เหมาะสมสำหรับผู้ฝ่าฝืนกฎหมาย

คำสำคัญ: ปัญหาทางกฎหมาย; การควบคุม; การเรียไร; พระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร พุทธศักราช 2487

Abstract

This article aims to study concepts, principles and theories relating to the solicitation and control of solicitation as well as related foreign and internal laws. It also focuses on legal problems relating to control measures and scrutiny of solicitation. The ultimate goal is to identify appropriated recommendations.

¹ อาจารย์.

² Lecturer.

Results shows that the Control of Solicitations Act B.E. 2487 lacks of clear definition of solicitation, types of solicitation, criteria for solicitation permission and consequent scrutiny measures following permission. As a result, there are cases of fraud, duress and use of property received for other purposes not specified in the permission request. This act needs amendments to provide clear definition of solicitation, to identify appropriate criteria for permission or what kind of action to be under the provisions of this act, to establish guidelines and prohibition of solicitation for property collection. Also to be included in the amendments are consequent scrutiny measures following permission grant and appropriate punishments for violators.

Keywords: Legal problems; Control; Solicitation; The Control of Solicitations Act B.E. 2487

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มูลนิธิช่วยเหลือการกุศล (Charities Aid Foundation: CAF) ในสหราชอาณาจักร ได้จัดทำดัชนีการให้ของโลก (World Giving Index)³ พบว่าประเทศไทยมีสถิติการบริจาคเงินอยู่ในอันดับที่ 4 จากทั้งหมด 126 ประเทศ เนื่องจากการเรียไรในประเทศไทยมักอยู่ในรูปแบบการบริจาคเงินหรือสิ่งของให้กับผู้ที่ต้องการโดยตรง ในขณะที่ต่างประเทศ การเรียไรหรือขอรับบริจาคเป็นไปในรูปแบบการระดมทุน (Crowd Funding) ผ่านเว็บไซต์ อย่างเช่น GoFundMe⁴ ทำหน้าที่เป็นคนกลางระหว่างผู้ขอระดมทุนกับผู้บริจาค

กฎหมายในการควบคุมการเรียไรของประเทศไทย ได้แก่ พระราชบัญญัติควบคุมการเรียไรพุทธศักราช 2487 นิยามคำว่า “การเรียไร” เพียงแต่ยกตัวอย่างของการเรียไร ทำให้มีปัญหว่าการกระทำอย่างไรที่จะถือเป็นการเรียไรที่จะต้องถูกควบคุมภายใต้กฎหมายฉบับนี้ หลักเกณฑ์การอนุญาตบัญญัติถึงการเรียไรเพื่อสาธารณะประโยชน์ที่ต้องขออนุญาต แต่ไม่มีหลักเกณฑ์การขออนุญาตสำหรับการเรียไรเพื่อประโยชน์ของเอกชนหรือประโยชน์ส่วนตัว และไม่มีข้อกำหนดวิธีการในการเรียไรแต่ละวิธีว่ากระทำได้เพียงใด ในขณะที่ผู้ที่มีอำนาจในการอนุญาตจัดให้มีการเรียไร ไม่มีอำนาจในการควบคุมตรวจสอบการเรียไรที่ได้รับอนุญาตแล้ว และบทกำหนดโทษตามกฎหมาย โดยเฉพาะโทษปรับที่กำหนดเป็นอัตราคงที่ และไม่เคยมีการแก้ไขปรับปรุง จึงจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่ควบคุมการเรียไรให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามวัตถุประสงค์และสามารถช่วยเหลือสังคมได้อย่างแท้จริง

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการเรียไร

1.2.2 เพื่อศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการเรียไรของประเทศไทย และต่างประเทศ

³ Charities Aid Foundation, “CAF World Giving Index 10th Edition Ten Years of Giving Trends, World Giving Index,” last modified October 15, 2019, accessed June 24, 2021, https://www.cafonline.org/docs/default-source/about-us-publications/caf_wgi_10th_edition_report_2712_a_web_101019.pdf/

⁴ GoFundMe, “About GoFundMe,” last modified September 23, 2021, accessed September 25, 2021, <https://www.gofundme.com/c/about-us/>

1.2.3 เพื่อศึกษาความเป็นมา แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการควบคุมการเรียไร

1.2.4 เพื่อหาข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุม การเรียไร ตามพระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร พุทธศักราช 2487

1.3 สมมติฐาน

กฎหมายควบคุมการเรียไรของประเทศไทยได้บังคับใช้มาเป็นเวลากว่า 70 ปี แต่ไม่เคยมีการแก้ไขเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน ทำให้ไม่สามารถควบคุมตรวจสอบการเรียไรในปัจจุบันที่มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อกลาง และเกิดการเรียไรเท็จขึ้นบ่อยครั้ง จึงเห็นควรให้มีการแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับนิยามให้ครอบคลุมถึงการเรียไรทุกประเภท กำหนดหลักเกณฑ์ในการอนุญาตให้ชัดเจน รวมถึงอำนาจในการตรวจสอบผู้เรียไร เพื่อป้องกันการเรียไรโดยทุจริต ไม่ว่าจะเป็นการเรียไรเท็จ ที่มีเจตนาหลอกลวงผู้ถูกเรียไรตั้งแต่ต้น หรือการบังคับขู่เข็ญผู้ถูกเรียไร และบทกำหนดโทษที่ต้องปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือของการเรียไรในประเทศให้เป็นไปตามความต้องการของผู้บริโภคอย่างแท้จริง

1.4 ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้ มุ่งเน้นการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันและปราบปรามการเรียไรโดยทุจริตในประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร พุทธศักราช 2487 และกฎกระทรวงที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ตลอดจนแนวทางในการควบคุมการเรียไร ตามแนวคิด ทฤษฎี และหลักการทางกฎหมายอาญา เปรียบเทียบมาตรการควบคุมการเรียไรในต่างประเทศ ได้แก่ สหราชอาณาจักร เครือรัฐออสเตรเลีย สาธารณรัฐเกาหลี และประเทศสหรัฐอเมริกาสำหรับเอมิเรตส์ รวมทั้งเอกสารต่าง ๆ เช่น บทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ตำรา บทความ รายงาน การวิจัย และกฎหมายต่างประเทศ เป็นต้น เพื่อพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการเรียไรของประเทศไทยต่อไป

1.5 ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ที่เกี่ยวข้องกับ การควบคุมการเรียไร ประกอบไปด้วยพระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร พุทธศักราช 2487 ตลอดจนกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง หนังสือ บทความในวารสาร บทความในเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ รายงานการวิจัย ตลอดจนข้อมูลทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ปรากฏอยู่บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตโดยการสืบค้นจากแหล่งข้อมูลทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ เพื่อนำมารวบรวมและวิเคราะห์ให้เป็นระบบ พร้อมทั้งหาข้อสรุปและข้อเสนอแนะต่อไป

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทำให้ทราบถึงปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการเรียไร

1.6.2 ทำให้ทราบถึงการใชกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการเรียไรของประเทศไทย และต่างประเทศ

1.6.3 ทำให้ทราบถึงความเป็นมา แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการควบคุมการเรียไร

1.6.4 ทำให้ทราบถึงแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุม การเรียไรตามพระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร พุทธศักราช 2487

2. ผลการวิจัย

2.1 ความเป็นมา แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการควบคุมการเรียไร

พฤติกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้อื่นหรือความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น เป็นค่านิยมสากลอย่างแท้จริงในสังคมมนุษย์ทั้งหมด⁵ เพราะมนุษย์ยังต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน นอกจากอรรถประโยชน์ของแต่ละบุคคลจะขึ้นอยู่กับระดับการบริโภคสินค้าและบริการของตนเองแล้ว ยังขึ้นอยู่กับอรรถประโยชน์ของบุคคลอื่นในสังคมด้วย ซึ่งเมื่อบุคคลอื่นได้รับความพึงพอใจจากการบริโภคเพิ่มขึ้นแล้ว จะส่งผลย้อนกลับมาให้เราได้รับความพึงพอใจเพิ่มขึ้น⁶ ดังนั้น เมื่อการให้เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติจากการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ การเรียไรที่สุจริตและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่แท้จริงไม่ควรถูกกำหนดเป็นความผิด ตามแนวคิดและหลักเกณฑ์ในการกำหนดความรับผิดทางอาญา ได้แก่

(1) หลักเกณฑ์การบัญญัติความผิดอาญาของเฮอ์เบิร์ต แอล แพ็กเกอร์ (Herbert L. Packer)⁷ การกระทำนั้นต้องกระทบกระเทือนต่อสังคม หมู่ชนส่วนมากไม่ให้อภัย และไม่มีมาตรการอย่างอื่นแล้วนอกจากการใช้กฎหมายอาญา โดยการใช้กระบวนการยุติธรรมทางอาญากับการกระทำนั้นต้องไม่เกินขีดความสามารถของกระบวนการด้วย

(2) หลักเกณฑ์อันตราย⁸ รัฐจะกำหนดความผิดอาญาสำหรับเฉพาะการกระทำ ที่เป็นอันตรายต่อผู้อื่นหรือที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อภัยอันตรายอันไม่พึงปรารถนา (Unacceptable Risk of Harm)

(3) หลักคุณธรรมทางกฎหมาย⁹ กฎหมายประสงค์จะคุ้มครองประโยชน์ (Interest) หรือสิ่งที่เป็นคุณค่า (Value) ในการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในสังคม การกระทำใดไม่กระทบต่อคุณธรรมทางกฎหมาย การกระทำนั้นก็สมควรที่จะถูกกำหนดเป็นความผิดอาญา

(4) แนวคิดนิติเศรษฐศาสตร์¹⁰ ต้องชั่งน้ำหนักระหว่างประโยชน์สังคม (Social Benefits) และต้นทุนของสังคม (Social Costs) เป็นสำคัญ กล่าวคือ รัฐจะกำหนดความผิดทางอาญาเมื่อการกระทำนั้นสร้างต้นทุนให้มากกว่าประโยชน์สังคมนั้นเอง

⁵ Philippe J. Rushton "Altruism and Society: A Social Learning Perspective," *The University of Chicago Press*, no. 92 (June 1982): 425.

⁶ Napon Suksai, "Economics of Donations," Set'Thammasat Column, *Prachachat Business*, November 29, 2010, accessed August 15, 2021, http://www.oldweb.econ.tu.ac.th/oldweb/doc/news/409/econtu_37_napon.pdf/ [In Thai]

⁷ Herbert L. Packer, *The Limits of the Criminal Sanction* (California: Stanford University Press, 1968), 296.

⁸ Andrew Ashworth, *Principles of Criminal Law*, 5th ed. (Oxford: Oxford University Press, 2006), 25.

⁹ Markus D. Dubber, "Policing Morality: Constitutional Law and the Criminalization of Incest," *University of Toronto Law Journal*, no. 61 (2011): 746.

¹⁰ Richard A. Posner, "An Economic Theory of the Criminal Law," *Columbia Law Review*, no. 85 (1985): 1207.

2.2 ปัญหาทางกฎหมายในการควบคุมการเรียไ้จากการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมการเรียไ้ พุทธศักราช 2487

การเรียไ้หรือขอรับบริจาคในปัจจุบันมีมากขึ้น หากไม่มีการควบคุมที่เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็ นวัตถุประสงค์ หรือวิธีการในการเรียไ้ ก็จะเป็นการเปิดโอกาสให้มีการเรียไ้ที่ไม่ชอบ ซึ่งจากการวิเคราะห์ปัญหา ทางกฎหมายในการควบคุมการเรียไ้จากการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมการเรียไ้ พุทธศักราช 2487 จึงได้แบ่งประเด็นในการศึกษาออกเป็น 5 ประเด็น และได้ผลการศึกษาดังต่อไปนี้

2.2.1 ปัญหาเกี่ยวกับบทนิยามการเรียไ้

พระราชบัญญัติควบคุมการเรียไ้ พุทธศักราช 2487 มาตรา 4 นิยามคำว่า “การเรียไ้ ใ้ให้หมายความรวมถึงการซื้อขาย แลกเปลี่ยน ชดใช้ หรือบริการ...” โดยไม่ได้กำหนดเสียก่อนว่าลักษณะ ไ้ใดที่จะถือเป็นการเรียไ้

ในต่างประเทศการกระทำที่มีลักษณะเป็นการเรียไ้หรือขอใ้ให้ผู้อื่นมอบทรัพย์สินใ้ จะถูกเรียไ้ว่า การระดมทุน (Fund-Raising) ซึ่งในสหราชอาณาจักร หมายความว่าถึง กิจกรรมใด ๆ ที่เชิญชวน ใ้ให้บุคคลและองค์กรต่าง ๆ มอบเงินใ้เพื่อวัตถุประสงค์บางอย่าง¹¹ รัฐนิวเซาท์เวลส์ (New South Wales) ในเครือรัฐออสเตรเลียใ้คำว่า การขอระดมทุน (Fundraising Appeal) หมายความว่า การชักชวนหรือรับ เงิน ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อื่นใดจากบุคคลใด ๆ ถือเป็นการขอระดมทุน ถ้าก่อนหรือในระหว่างนั้น ได้แสดงว่าการชักชวนหรือรับนั้นไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนมีวัตถุประสงค์เพื่อการกุศล ไม่ว่าจะกระทำ ด้วยตนเองหรือโดยวิธีอื่น¹² ในขณะที่สาธารณรัฐเกาหลีใ้คำว่า การรวบรวมทรัพย์สินจากการบริจาค (Collection of Donations) หมายความว่าถึงการกระทำใด ๆ ที่เป็นการร้องขอ ขอรับข้อเสนอ หรือขอรับมอบเพื่อ ใ้ให้ผู้อื่นร่วมบริจาค ไม่ว่าจะผ่านทางจดหมายหรือวิธีอื่นใด¹³ ส่วนประเทศสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์กำหนดใ้ใ้คำว่า การบริจาค (Donations) หมายความว่า “การมอบทรัพย์สินใ้ให้ผู้อื่นโดยสมัครใจ เพื่อวัตถุประสงค์เป็น การกุศล ความเมตตา ความช่วยเหลือ หรือความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รวมทั้งชะกาต (ZAKAT)”¹⁴ เห็นได้ว่า ไม่ว่าจะใ้คำว่า การระดมทุน หรือการบริจาค (Fund-Raising or Donation) ก็จะมีถึงลักษณะของ การกระทำซึ่งมีลักษณะเหมือนกัน คือการขอหรือชักชวนใ้ให้ผู้อื่นมอบทรัพย์สินใ้ พร้อมแจ้งวัตถุประสงค์ ที่จะนำทรัพย์สินนั้นไปใ้ซึ่งอาจจะเป็ นวัตถุประสงค์เพื่อการกุศลหรือไม่ก็ได้

ดังนั้น การปรับปรุงนิยามตามพระราชบัญญัติควบคุมการเรียไ้ พุทธศักราช 2487 จะต้อง พิจารณาถึงกฎระเบียบอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่อง ควบคุมการเรียไ้ พ.ศ. 2539 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการเรียไ้ของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2544 ซึ่งใ้ให้ความหมายชัดเจนว่า พระราชบัญญัติดังกล่าว เป็นการกำหนดถึงลักษณะการกระทำเช่นเดียวกับต่างประเทศ จึงอาจกล่าวได้ว่า

¹¹ Charities Act 1992, Section 58 (1).

¹² Charitable Fundraising Act 1991 (NSW), Section 5 (1) (2).

¹³ Act on Collection and Use of Donations, Article 2.1 - 2.2.

¹⁴ Decree No. (9) of 2015 Regulating the Raising of Donations in the Emirate of Dubai, Article (1).

การเรียไรตามกฎหมายไทย หมายความว่า “การขอให้ผู้อื่นมอบเงินหรือทรัพย์สินให้โดยสมัครใจรวมตลอดถึงการซื้อขาย แลกเปลี่ยน ขดใช้ หรือบริการ ซึ่งมีการแสดงโดยตรงหรือโดยปริยายว่าจะรวบรวมเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาทั้งหมดหรือบางส่วนไปใช้ในกิจการอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือเพื่อสาธารณประโยชน์ก็ได้”

2.2.2 ปัญหาการกำหนดลักษณะการเรียไร

พระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร พุทธศักราช 2487 มาตรา 5 กำหนดลักษณะที่ต้องห้ามทำการเรียไรไว้ 5 ประการ และมาตรา 11 ห้ามบุคคลบางประเภทจัดให้มีการเรียไรหรือทำการเรียไร นอกจากนี้ มาตรา 6 บัญญัติให้การขออนุญาตจัดให้มีการเรียไร จะต้องกระทำเมื่ออ้างว่าเป็นการเรียไรเพื่อประโยชน์แก่ราชการ เทศบาล หรือสาธารณประโยชน์ แต่ไม่มีหลักเกณฑ์สำหรับการเรียไรเพื่อประโยชน์ของเอกชนหรือประโยชน์ส่วนตัว

สหราชอาณาจักรกำหนดข้อห้ามไว้ 2 กรณี คือ กรณีแรก ห้ามที่ตัวบุคคลที่จะจัดการระดมทุน และห้ามการเรียไรในที่สาธารณะ หรือการเรียไรแบบเคาะประตูบ้าน (Door to Door)¹⁵ โดยไม่ได้ขออนุญาตก่อนหรือรัฐออกสเตอร์เลีย ห้ามการกระทำที่อาจทำให้บุคคลอื่นเข้าใจผิดหรือถูกหลอกลวงจากการระดมทุน และผู้ที่ทำการระดมทุนจะต้องเป็นผู้ที่มีอำนาจ หรือผู้ที่ได้รับอนุญาต รวมถึงกำหนดวัตถุประสงค์ที่สามารถกระทำได้ ประเทศสหรัฐอเมริกาห้ามนำเอมิเรตส์ห้ามการบริจาคใด ๆ หากไม่ได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรเสียก่อน และบุคคลธรรมดาไม่สามารถขอรับบริจาคหรือจัดการระดมทุนขึ้นเองได้ แต่ต้องดำเนินการผ่านองค์กรการกุศลที่จดทะเบียนแล้วเท่านั้น

ดังนั้น ควรกำหนดให้การเรียไรทั้งเพื่อประโยชน์สาธารณะและเพื่อประโยชน์ส่วนตัว จะต้องขออนุญาต โดยให้วัตถุประสงค์ในการเรียไรและคุณสมบัติของผู้ขออนุญาตเป็นหลักเกณฑ์หนึ่ง ที่คณะกรรมการควบคุมการเรียไรจะเป็นผู้พิจารณา เพื่อให้เกณฑ์การอนุญาตมีบรรทัดฐานไปในทิศทางเดียวกัน ป้องกันการตีความที่ไม่ตรงกัน

2.2.3 ปัญหาเกี่ยวกับวิธีการในการเรียไร

พระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร พุทธศักราช 2487 ไม่ได้กำหนดวิธีการเรียไรไว้อย่างชัดเจน มีเพียงมาตรา 8 บัญญัติว่า การเรียไรในถนนหลวงหรือในที่สาธารณะ การเรียไรโดยโฆษณาด้วยสิ่งพิมพ์ ด้วยวิทยุกระจายเสียง หรือด้วยเครื่องแปลงเสียง จะจัดให้ใหม่หรือทำได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว

ในสหราชอาณาจักร แบ่งวิธีการเรียไรออกเป็น 4 ประเภท¹⁶ คือ ประเภทที่ 1 แบ่งตามสถานที่ การเรียไรตามสถานที่อยู่อาศัยจะต้องไม่รบกวนผู้อื่น, ประเภทที่ 2 การเรียไรโดยใช้สื่อหรือโดยการโฆษณา โดยหลักห้ามติดต่อผู้ถูกเรียไรโดยตรง เว้นแต่เคยติดต่อกันมาก่อนแล้ว, ประเภทที่ 3 การเรียไรโดยใช้ระบบดิจิทัล ต้องแจ้งนโยบายความเป็นส่วนตัวเป็นส่วนตัวในการเก็บข้อมูลของผู้เข้าใช้เว็บไซต์ที่ชัดเจน บัญชีปลายทางจะต้องเป็นบัญชีขององค์กรการกุศลผู้จัดการระดมทุนนั้นโดยเฉพาะเพื่อป้องกันการแอบอ้าง และประเภทที่ 4 การเรียไรโดยการ

¹⁵ Charities Act 2006, Section 45 (2) (d) (d) a Door to Door Collection is a Public Charitable Collection that is Made by Means of Visits to Houses or Business Premises (or Both).

¹⁶ Fundraising Regulator, “Code of Fundraising Practice,” last modified June 4, 2021, accessed August 21, 2021, https://www.fundraisingregulator.org.uk/sites/default/files/fr-code/Code-of-Fundraising-Practice-October-2019_3.pdf/

จัดกิจกรรม เช่น การขายสินค้าและนำกำไรไปบริจาคจะต้องได้รับอนุญาตจากหน่วยงานท้องถิ่น และสินค้าที่ขายจะต้องผ่านมาตรฐานด้านความปลอดภัยด้วย ในขณะที่ประเทศสหรัฐอเมริกาหรับเอมิเรตส์ต้องมีการขออนุญาตก่อนทุกกรณี ซึ่งวิธีการรวบรวมทรัพย์สินจะต้องระบุไปในคำร้องขออนุญาต โดยการยื่นคำร้องสามารถกระทำผ่านทางออนไลน์ได้

ดังนั้น หากแยกตามวิธีการเรียไร 2 ลักษณะ คือ การเรียไรต่อหน้าและการเรียไรผ่านสื่อ พบว่าการเรียไรต่อหน้าอาจกระทบความเป็นส่วนตัวของผู้ถูกเรียไรจึงต้องมีการกำหนดระยะเวลาและพื้นที่สำหรับการเรียไร สำหรับการเรียไรโดยใช้สื่อ สิ่งสำคัญคือ ความปลอดภัยเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ถูกเรียไร ซึ่งมีกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องนี้กำหนดหน้าที่ของผู้ให้บริการไว้โดยเฉพาะ และจะต้องให้ข้อมูลที่เพียงพอและชัดเจนต่อบุคคลทั่วไป แสดงผู้รับทรัพย์สินที่แน่นอน และการนำช่องทางออนไลน์มาใช้ในการยื่นขออนุญาต ทำให้เข้าถึงผู้เรียไรได้มากขึ้น ส่งผลให้มีการเรียไรที่ได้รับอนุญาตและตรวจสอบได้มากขึ้นตามไปด้วย

2.2.4 ปัญหาการควบคุมตรวจสอบการเรียไร

ผู้มีอำนาจในการพิจารณาอนุญาตจัดให้มีหรือทำการเรียไรตามพระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร พุทธศักราช 2487 แบ่งออกเป็น 2 กรณี คือ กรณีแรก การเรียไรซึ่งอ้างว่าเพื่อประโยชน์แก่ราชการ เทศบาลหรือสาธารณประโยชน์จะจัดให้มีได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการควบคุมการเรียไร และกรณีที่สอง การเรียไรในถนนหลวงหรือในที่สาธารณะ การเรียไรโดยโฆษณาด้วยสิ่งพิมพ์ ด้วยวิทยุกระจายเสียง หรือด้วยเครื่องเปล่งเสียง จะจัดให้มีหรือทำได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ สรุปได้ว่ากรณีแรกเป็นกรณีที่พิจารณาถึง “วัตถุประสงค์” ส่วนกรณีที่สองเป็นกรณีที่พิจารณาถึง “วิธีการ” ของการเรียไร และนอกจากอำนาจในการพิจารณาอนุญาตแล้ว กฎหมายไม่ได้กำหนดอำนาจในการตรวจสอบหรือมีคำสั่งลงโทษ มีเพียงแต่โทษทางอาญาที่ต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาเสียก่อน

สหราชอาณาจักรและเครือรัฐออสเตรเลีย ผู้มีอำนาจในการควบคุมตรวจสอบการเรียไร จะอยู่ในรูปแบบของคณะกรรมการ ในสหราชอาณาจักร ได้แก่ คณะกรรมการการกุศล (Charity Commission)¹⁷ มีอำนาจออกมาตรการบังคับเมื่อมีการทุจริตเกี่ยวกับการกุศล รับข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการกุศลที่ไม่ชอบทางออนไลน์ เพิกถอน พักใช้ กำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติม หรือเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขของใบอนุญาตที่ออกไปแล้ว ส่วนเครือรัฐออสเตรเลีย ชื่อของคณะกรรมการจะต่างกันไปในแต่ละรัฐ แต่มีอำนาจหน้าที่คล้ายกันคือ พิจารณา คำขออนุญาตระดมทุน สั่งห้ามการระดมทุนเมื่อพบว่าละเมิดกฎหมายหรือเงื่อนไข กำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติม สั่งตรวจสอบบัญชีและเพิกถอนการจดทะเบียนผู้ระดมทุน สั่งจำหน่ายทรัพย์สินที่ได้มาจากการระดมทุนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการระดมทุน

การเรียไรในสาธารณรัฐเกาหลีจะต้องไปลงทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐตามที่กำหนดตามแต่ละพื้นที่ ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐนี้เองมีอำนาจในการสั่งให้ผู้จดทะเบียนเปิดเผยข้อมูลใด ๆ เกี่ยวกับการเรียไรและการใช้ทรัพย์สินที่ได้มาจากการเรียไรนั้น เรียกให้ยื่นเอกสาร สมุดบัญชี หรืองบการเงิน เพิกถอนการจดทะเบียน และสั่งให้ผู้ทำการเรียไรคืนทรัพย์สินหรือให้ใช้จ่ายทรัพย์สินไปในวัตถุประสงค์ที่ใกล้เคียงกับวัตถุประสงค์ที่ขอจดทะเบียน และสามารถมอบอำนาจในการควบคุมตรวจสอบต่อไปได้

¹⁷ Charities Act 2011, Section 13.

ดังนั้น ในเรื่องการควบคุมตรวจสอบการเรียไรมีประเด็นที่ควรจะนำมาปรับปรุงแก้ไข คือ อำนาจหน้าที่ในการควบคุมตรวจสอบหลังการอนุญาต จะต้องกำหนดหน้าที่ให้ผู้มีอำนาจสามารถติดตาม การดำเนินการของผู้เรียไรรว่าปฏิบัติตามกฎหมาย หรือเงื่อนไขตามที่ได้ขออนุญาตไว้หรือไม่ และหากมีการฝ่าฝืนก็ต้องมีอำนาจในการสั่งลงโทษให้กระทำหรือไม่กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งได้ โดยเฉพาะอำนาจ ในการเพิกถอนใบอนุญาต เพื่อระงับความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นหากปล่อยให้มีการเรียไรรต่อไป โดยไม่ต้องแยก เป็นการพิจารณาอนุญาตจาก “วัตถุประสงค์” และ “วิธีการ” อย่างเช่นกฎหมายไทย ซึ่งอาจทำให้เกิดความ สับสนแก่ผู้ที่ต้องการยื่นขออนุญาต จึงควรกำหนดผู้มีอำนาจในการควบคุมการเรียไรรเพียงชุดเดียว แต่สามารถ มอบอำนาจได้สำหรับหน้าที่บางประการ

2.2.5 ปัญหาเกี่ยวกับบทกำหนดโทษ

โทษตามพระราชบัญญัติควบคุมการเรียไรร พุทธศักราช 2487 ได้แก่ โทษทางอาญา คือโทษจำคุกและโทษปรับ โทษที่กำหนดมีอัตราโทษสูงสุดไม่เกิน 1,000 บาท และมีอัตราโทษจำคุกสูงสุด ไม่เกิน 1 ปี และไม่เคยมีการแก้ไขเพิ่มเติมซึ่งอาจทำให้โทษไม่สอดคล้องกับสังคมในปัจจุบัน โดยเฉพาะโทษปรับ

พระราชบัญญัติการเรียไรร (Charities Act)¹⁸ ของสหราชอาณาจักรกำหนดโทษสำหรับผู้ที่ต้องห้ามทำการระดมทุน ฝ่าฝืนข้อห้ามและผู้ฝ่าฝืนข้อกำหนดในการเรียไรรตามวิธีต่าง ๆ ไว้แต่เพียงโทษปรับ ซึ่งใช้ระบบมาตรฐานค่าปรับ (Standard Fine System)¹⁹ อย่างไรก็ตาม การระดมทุนที่เป็นการทุจริต ตั้งแต่แรกเริ่มในสหราชอาณาจักรจะเป็นความผิดฐานฉ้อโกงตามพระราชบัญญัติการฉ้อโกง (Fraud Act 2006)²⁰ ซึ่งมีโทษจำคุกไม่เกิน 10 ปี หรือปรับ (ไม่จำกัดอัตราสูงสุด) หรือทั้งจำทั้งปรับ

สาธารณรัฐเกาหลีกำหนดโทษอันเกี่ยวกับการเรียไรรไว้ 2 ประการ²¹ คือ โทษทางอาญา ได้แก่ ปรับและจำคุก และโทษทางปกครอง ได้แก่ ค่าปรับทางปกครองโดยค่าปรับทางปกครองจะใช้ในกรณี ที่ผู้เรียไรรกระทำผิดไม่ร้ายแรง โทษตามกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาสำหรับเอมิเรตส์แบ่งออกเป็น 2 ส่วน กล่าวคือ การฝ่าฝืนบทบัญญัติตามพระราชกฤษฎีกาฉบับที่ 9 ว่าด้วยการควบคุมการบริจาคในประเทศสหรัฐอเมริกาสำหรับเอมิเรตส์ (Decree No. 9)²² ต้องระวางโทษจำคุกหรือโทษปรับ และผู้มีอำนาจควบคุมตรวจสอบการเรียไรรยังมีอำนาจออกคำสั่ง ให้ผู้ที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนดได้ด้วย แต่หากกระทำการขอรับบริจาคที่ไม่ได้รับอนุญาตผ่าน เครือข่ายคอมพิวเตอร์หรือเทคโนโลยีสารสนเทศใด ๆ ผู้กระทำความผิดต้องได้รับโทษตามกฎหมายอาชญากรรมไซเบอร์ (Combating Cybercrimes)²³ ซึ่งมีระวางโทษจำคุกและปรับสูงกว่า

ดังนั้น โทษทางปกครองควรถูกนำมาใช้สำหรับความผิดที่เป็นการฝ่าฝืนวิธีการหรือขั้นตอน ตามกฎหมายที่ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อเสียหายมากนัก เช่น การสั่งให้เปิดเผยบัญชีรับจ่ายทรัพย์สินที่ได้มาจากการ เรียไรร หากผู้เรียไรรไม่ยอมปฏิบัติตามจะต้องเสียค่าปรับรายวันไปจนกว่าจะเปิดเผย เพราะความมุ่งหมาย

¹⁸ Charities Act 2006, Section 48.

¹⁹ Itsakul Unahakate, *Criminal Fine System* (Bangkok: Penthai, 2013), 23-25. [In Thai]

²⁰ Fraud Act 2006, Section 1.

²¹ Act on Collection and Use of Donations, Article 16, 18.

²² Decree No. (9) of 2015 Regulating the Raising of Donations in the Emirate of Dubai, Article (10) a.

²³ Federal Decree-Law no. (5) of 2012 on Combating Cybercrimes, Article 27.

ของกฎหมายคือการเปิดเผยรายรับรายจ่ายเพื่อความโปร่งใส ไม่ใช่การลงโทษผู้เรียไร และคงโทษทางอาญาไว้สำหรับความผิดที่ร้ายแรงอย่างการเรียไรเท็จ หรือการเรียไรโดยข่มขู่หลอกลวงผู้อื่น โดยปรับปรุงโทษปรับทางอาญาที่เดิมการปรับแบบกำหนดอัตราคงที่ไว้ อาจกำหนดให้เป็นโทษปรับตามรายได้ (Day Fines) ซึ่งจะสอดคล้องตามความร้ายแรง (Seriousness) หรือความหนักเบา (Gravity) ของความผิด²⁴

2.3 มาตรการทางกฎหมาย

พระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร พุทธศักราช 2487 มีทั้งหมด 21 มาตรา โดยมีการออกกฎหมายลำดับรองตามความในพระราชบัญญัติฉบับนี้อีกจำนวน 3 ฉบับ ได้แก่ กฎกระทรวงแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ และกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการขออนุญาตจัดให้มีการเรียไรและทำการเรียไร พ.ศ. 2548 ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง กำหนดแบบคำขออนุญาตจัดให้มีการเรียไร และทำการเรียไร พ.ศ. 2548 และประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ ในเขตกรุงเทพมหานคร ตามพระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร พุทธศักราช 2487 โดยกำหนดให้การอนุญาตจัดให้มีการเรียไรหรือทำการเรียไรจึงอยู่ในดุลพินิจของคณะกรรมการควบคุมการเรียไรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ และกำหนดหน้าที่ของผู้เรียไรไว้บางประการ เช่น จะต้องพกใบอนุญาตขณะทำการเรียไร ห้ามใช้ถ้อยคำหรือวิธีการที่เป็นการบังคับผู้ถูกเรียไร เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังมีการควบคุมการเรียไรโดยวัดหรือพระภิกษุสามเณร ตามคำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่อง ควบคุมการเรียไร พ.ศ. 2539 และการควบคุมการเรียไรโดยเจ้าหน้าที่รัฐหรือหน่วยงานของรัฐ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการเรียไรของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2544 อย่างไรก็ตาม กฎระเบียบทั้งสองฉบับก็บัญญัติให้อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร พุทธศักราช 2487 ด้วย

3. สรุปผล และข้อเสนอแนะ

3.1 สรุปผล

การควบคุมการเรียไรอาจแบ่งได้เป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนก่อนกระทำการเรียไร คือต้องพิจารณาก่อนว่าการกระทำใดบ้างที่จะถือเป็นการเรียไรและต้องอยู่ภายใต้กฎหมายนี้ โดยกำหนดนิยามและหลักเกณฑ์ให้ชัดเจนและครอบคลุม ขั้นตอนระหว่างกระทำการเรียไร คือ การรวบรวมทรัพย์สินจากผู้อื่น ต้องกำหนดข้อควรปฏิบัติและข้อห้ามให้ชัดเจน รวมถึงอำนาจในการตรวจสอบหรือมีคำสั่งลงโทษผู้ได้รับอนุญาตที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือเงื่อนไข และขั้นตอนสุดท้าย คือการสิ้นสุดการเรียไร ต้องมีหลักเกณฑ์ในการสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาต รวมถึงการจัดการทรัพย์สินที่ได้จากการเรียไรในกรณีที่ถูกพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตด้วย อีกทั้ง ปรับปรุงบทลงโทษให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม

3.2 ข้อเสนอแนะ

3.2.1 เห็นควรกำหนดนิยามคำว่า “การเรียไร” ให้ชัดเจน โดยให้หมายความว่า “การขอให้ผู้อื่นมอบเงินหรือทรัพย์สินให้โดยสมัครใจ รวมตลอดถึงการซื้อขาย แลกเปลี่ยน ขดใช้ หรือบริการ ซึ่งมีการแสดงโดยตรงหรือโดยปริยายว่าจะรวบรวมเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาทั้งหมดหรือบางส่วน ไปใช้ในกิจการอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือเพื่อสาธารณประโยชน์ก็ได้”

²⁴ Dararat Pomchame, “Enforcement of a Fine Penalty in Petty Crimes: Fine by Day and Income,” (Master’s thesis, Faculty of Law, Sripatum University, 2019), 78. [In Thai]

3.2.2 เห็นควรกำหนดหลักเกณฑ์ในการลงทะเบียนและการขออนุญาตเรียไร ไม่ว่าจะกระทำเพื่อประโยชน์สาธารณะและเพื่อประโยชน์ส่วนตัว โดยให้วัตถุประสงค์ในการเรียไรและคุณสมบัติของผู้ขออนุญาตที่จะจัดให้มีหรือทำการเรียไรเป็นหลักเกณฑ์หนึ่งในการอนุญาต และอาจใช้มูลค่าของทรัพย์สินที่ต้องการจากการเรียไรแบ่งการยื่นคำขอออกเป็น 2 แบบ คือใช้การลงทะเบียนสำหรับการเรียไรที่ต้องการเงินหรือทรัพย์สินในมูลค่าน้อย และใช้การขออนุญาตสำหรับการเรียไรที่ต้องการเงินหรือทรัพย์สินในมูลค่าสูงขึ้นไป และนำช่องทางออนไลน์มาใช้ในการยื่นขออนุญาตจะเป็นการเข้าถึงผู้เรียไรได้มากขึ้น โดยในการรวบรวมทรัพย์สินจากการเรียไรให้กระทำผ่านองค์กรการกุศลที่จดทะเบียนแล้ว

3.2.3 เห็นควรกำหนดข้อกำหนดหรือข้อห้ามสำหรับวิธีการเรียไรแต่ละวิธีการเรียไรต่อหน้า ต้องมีการกำหนดระยะเวลาและพื้นที่ ส่วนการเรียไรโดยใช้สื่อ ผู้เรียไรต้องปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลต่างหาก และไม่ว่าจะเป็นการเรียไรวิธีใด จะต้องให้ข้อมูลที่เพียงพอและชัดเจนต่อบุคคลทั่วไป

3.2.4 เห็นควรกำหนดอำนาจในการควบคุมตรวจสอบการเรียไรให้ชัดเจนและครบถ้วน ทั้งอำนาจในการตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมายและเงื่อนไขของผู้เรียไร อำนาจในการรับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการเรียไรที่ไม่ชอบ และตรวจสอบข้อเท็จจริงจากเรื่องร้องเรียนนั้น อำนาจในการพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตการเรียไร และอำนาจในการจัดการทรัพย์สินที่ได้มาจากการเรียไร กรณีที่พบว่าผู้เรียไรกระทำความผิดกฎหมายหรือเงื่อนไข

3.2.5 เห็นควรปรับปรุงบทกำหนดโทษ โดยนำโทษทางปกครองมาใช้สำหรับความผิดที่เป็นการฝ่าฝืนวิธีการหรือขั้นตอนตามกฎหมายที่ไม่ได้ก่อความเสียหายต่อสังคมมากนัก และคงโทษทางอาญาไว้สำหรับความผิดที่ร้ายแรงอย่างการเรียไรเท็จ หรือการเรียไรโดยข่มขู่หลอกลวงผู้อื่น ซึ่งโทษปรับทางอาญา ควรใช้โทษปรับตามรายได้ (Day Fines) มาใช้

References

- Ashworth, Andrew. *Principles of Criminal Law*. 5th ed. Oxford: Oxford University Press, 2006.
- Charities Aid Foundation. "CAF World Giving Index 10th ed." Last modified October 15, 2019. Accessed June 24, 2021. https://www.cafonline.org/docs/default-source/about-us-publications/caf_wgi_10th_edition_report_2712a_web_101019.pdf/
- Dararat Pornchame. "Enforcement of a Fine Penalty in Petty Crimes: Fine by Day and Income." Master's thesis, Faculty of Law, Sripatum University, 2019. [In Thai]
- Dubber, Markus D. "Policing Morality: Constitutional Law and the Criminalization of Incest." *University of Toronto Law Journal*, no. 61 (2011): 746.
- GoFundMe. "About GoFundMe." Last modified September 23, 2021. Accessed September 25, 2021. <https://www.gofundme.com/c/about-us/>
- Itsakul Unahakate. *Criminal Fine System*. Bangkok: Penthai, 2013. [In Thai]
- Napon Suksai. "Economics of Donations." Set'Thammasat Column, *Prachachat Business*, November 29, 2010. Accessed August 15, 2021. http://www.oldweb.econ.tu.ac.th/oldweb/doc/news/409/econtu_37_napon.pdf/ [In Thai]

Packer, Herbert L. *The Limits of the Criminal Sanction*. California: Stanford University Press, 1968.

Posner, Richard A. "An Economic Theory of the Criminal Law." *Columbia Law Review*, no. 85 (1985): 1207.

Rushton, Philippe J. "Altruism and Society: A Social Learning Perspective." *The University of Chicago* 4, no. 92 (June 1982): 425.